

Nr 346.

Av herr **Persson, Helmer**, och herr **Öhman**, *angående subventionering av viktiga förbrukningsartiklar.*

Verkningarna av rustningskonjunkturen och regeringens åtgärder — devalueringen, avvecklingen av subventionerna, priskontrollens påbörjade avveckling och de nya respektive höjda indirekta skatterna — äro mycket kännbara för konsumenterna och aktualisera bestämda statliga åtgärder för att hindra fortsatt standardsänkning och möta det hot mot den fulla sysselsättningen, som avtecknat sig vid horisonten de senaste månaderna.

Den våldsamma stegringen av livsmedelspriserna föranledde den kommunistiska riksdagsgruppen att föreslå 1950 års riksdag att åter införa subventioner på de viktigaste livsmedlen. Det gällde i första hand smör, kött, fläsk, bröd, ost och grädde. De av oss då föreslagna åtgärderna skulle ha betytt merutgifter för staten på cirka 230 miljoner kronor, som staten mycket väl orkat bära, vilket bl. a. illustreras i det överskott som redovisas förflutna budgetår.

Våra förslag att åter införa subventioner på de viktigaste livsmedlen fingo tyvärr icke anslutning från riksdagsmajoriteten. Konsekvenserna av detta ha därför icke heller uteblivit: levnadskostnaderna ha ökat oroväckande, och livsmedelsprisernas ökning representerar en avsevärd del av dessa stegringar. Som följd av senaste jordbruksuppgörelsen komma sålunda cirka 130 miljoner kronor att ytterligare uttagas från de breda lagren av konsumenter i form av högre priser på jordbruksprodukter.

Redan nu står det tämligen klart att den nya jordbruksuppgörelsen i vår kommer att medföra betydliga prisstegringar på jordbrukets produkter. Detta i sin tur medför att förebådade löneförhöjningar för de stora lagren av löntagare komma att i avsevärd utsträckning gå förlorade omedelbart som de träda i kraft. I denna situation bör riksdagen, enligt vår och folkflertalets åsikt, träda in och besluta om åtgärder som hindra att prisstegringarna på jordbrukets produkter inverka menligt på levnadskostnaderna.

I flera sammanhang ha vi haft tillfälle konstatera att på grund av statsmakternas politik har ett konstlat överskott uppstått på bl. a. smör — ett "överskott" på cirka 40 miljoner kg. De branta prisstegringarna på smör, den undermåliga fetthalten i mjölken samt den nu pågående standardförsämringen för svenska folket ha skapat problemet om överskott på mejeriprodukter i landet. Sålunda har smörkonsumtionen minskat med drygt 5 miljoner kg jämfört med 1947. En subvention med exempelvis två kronor per kg smör, som skulle kosta omkring 200 miljoner kronor per år, skulle med säkerhet leda till en för jordbruket önskvärd ökning av smörkonsumtionen.

De höga bränslepriserna äro ett annat område där särskilda åtgärder äro nödvändiga. Nuvarande bostadssubventioner måste anses otillräckliga för att lätta

bördan av de ständigt ökade hyreskostnaderna. En subvention av hushållsbränslet och slopande av skatten på elektrisk energi, i den mån denna berör hushållen, skulle vara av stor betydelse för att skydda de små inkomsttagarna i allmänhet och de stora familjerna i synnerhet.

Ett tredje huvudområde, där en subvention skulle kunna medföra omedelbara lättnader och motverka prisstegringarna, gäller skor och kläder. I fråga om skor är väl ett nedbringande av priset på hudar det lämpligaste området för att påverka prisnivån i önskad riktning. Betydelsen av sådana åtgärder för de stora barnfamiljerna, för människor med slitsamt arbete och för att upprätthålla den hotade fulla sysselsättningen inom sko- och textilindustrin behöver inte särskilt framhållas.

Vi önska i detta sammanhang understryka att subventionsåtgärder ingalunda äro att rekommendera i alla situationer. Det förnuftigaste vore, att var och en kunde förtjäna så mycket att han kunde betala varan vad den faktiskt kostar i framställning, men i en tid, då statsmakterna genom skatter, sin valutapolitik, sin pris- och lönepolitik och andra åtgärder hindra folk från att göra detta, är subventionsvägen oundviklig såvitt icke standardsänkningen skall fortsätta. Införande av subventioner på ovan nämnda områden skulle eliminera de värsta negativa verkningarna av den nuvarande valuta-, pris- och lönepolitiken, som effektueras av den nuvarande regeringen.

Huvudargumentet mot vårt tidigare förslag att införa subventioner på livsviktiga varor har varit: det finns inte tillräckligt med pengar att införa föreslagna subventioner. Vid 1951 års riksdag påvisade vi att det fanns pengar, om blott riksdagen beslutade om åtgärder för att beskatta exportvinsterna. För år 1951 beräknas exportindustriens extravinsterna komma att överstiga 2 miljarder kronor. Lägger man så härtill det stora budgetöverskott som faktiskt existerar, så framstår det tämligen klart att de ekonomiska betingelserna för införande av subventioner i ovan skisserad riktning är till finnandes.

Det säger sig självt att införande av subventioner i nämnd riktning bör, om de skola få avsedd verkan, genomföras parallellt med en skärpning och effektivisering av priskontrollen.

Då det icke är möjligt att utan en närmare utredning fastställa vad som är nödvändigt för att stabilisera prisnivån och sänka viktiga levnadskostnader föreslås,

att riksdagen i skrivelse till regeringen begär skyndsamt utredning och förslag till subventionering av viktiga förbrukningsartiklar, livsmedel, bränsle, skor och kläder och att riktpunkten därvid skall vara att levnadskostnaderna inte skola få stiga ytterligare, samt

att medlen härför böra tas från de stora extravinsterna på exporten.

Stockholm i januari 1952.

Helmer Persson.

Gunnar Öhman.